

Jaarverslag 2009 en Plannen 2010

VWG Arnhem e.o.

Om in vogeltermen te spreken: het jaar 2009 is weer omgevlogen.

Terugkijkend op 2009 kunnen we stellen dat het voor de VWG Arnhem e.o. een relatief rustig jaar is geweest vergeleken met de voorgaande jaren waarin gewerkt is aan de Veluwezoompublicatie. Tijdens 2009 zijn bestaande activiteiten gecontinueerd en zijn de mogelijkheden en de haalbaarheid geïnventariseerd van toekomstige projecten.

In het onderstaand verslag wordt per onderdeel specifiek ingegaan op de verrichte activiteiten en de plannen voor het komende jaar.

Ledenbijeenkomsten

Op 13 januari beet Vincent de Boer de spits af met een presentatie over zijn reis door het vogelrijke Costa Rica. Vincent heeft daar als gids gewerkt en leerde veel over de inheemse vogelsoorten van dit fascinerende land.

Ben Koks gaf op 26 februari een wervende presentatie over het reilen en zeilen van de Grauwe Kiekendief in ons land, een succesverhaal dankzij o.a. akkerrandenbeheer. Ben liet prachtige foto's zien gemaakt door Hans Hut, ook van de soort in zijn winterbiotoop in de Sahel.

Op 6 maart kwamen broedvogelinventariseerders bijeen op de aftrapavond voor de Gelderse Poort en Zuidoost Veluwe. Extra aandacht werd besteed aan de Middelste Bonte Specht, die in ons werkgebied zijn intrede maakt als nieuwe broedvogel.

Joost van Bruggen gaf op 14 april een presentatie over de Visdief, de SOVON soort van het jaar. Het plan was om te proberen alle Visdief kolonies in

ons werkgebied in kaart te brengen en zoveel mogelijk broedgevallen proberen op te sporen. Visdieven kunnen op daken van bedrijven op industrieterreinen broeden en het kost extra moeite om broedgevallen daar te vinden.

Op 6 oktober nam Jaap Bouwman ons mee naar Socotra, een eiland in de Indische oceaan. Naast vele foto's van prachtige inheemse vogels liet Jaap ons ook kennismaken met een aantal interessante reptielen (bv. gekko's) en de flora (oa. Drakenbloedboom) van Socotra.

Paul Vermeulen boeide ons op 24 november met zijn uitgebreide kennis van de aërodynamica van vogelvlucht. Vooral fascinerend was zijn indeling van verschillende soorten vogels in groepen met dezelfde kenmerken zoals afstandvlieger of snelheidsvlieger.

Publiciteit

Tegenwoordig is internet een aandachtsmedium voor onze vogelwerkgroep. Een zoektocht m.b.v. Google leverde een aantal vermeldingen op en dat leidde tot verrassend veel vermeldingen op diverse websites. Wat opvalt is dat dergelijke berichten tamelijk lang staan op de gevonden websites.

Op de website van Vroege Vogels (vara.nl) staat een bericht gedateerd 4 juni, over de nachtzwaluw op Veluwezoom. De VWG Arnhem wordt genoemd als inventariseerder. De bron is Natuurmonumenten.

Afgelopen zomer verscheen op de website schuytgraafonline.nl een nieuwsbericht over de bedreigde oeverzwaluwkolonie in Schuytgraaf (zie ook Vlerk nr. 3). Daarbij wordt onze vogel-

werkgroep genoemd als beschermheer en wordt een foto van Koos Dansen getoond.

Op 26 oktober plaatste de Gelderlander een kort artikeltje over het trektellen van roofvogels bij Elten, een activiteit van onze vogelwerkgroep. Het bijzondere van die dag had moeten zijn dat de 25.000e roofvogel, sinds de eerste telling in 1996, had moeten passeren maar dat aantal werd die dag net niet gehaald.

Op dezelfde dag verscheen in de Duitse krant der Westen een stukje over het zelfde onderwerp. Frank Wagenaar, "Fachmann" en lid van de VWG Arnhem, en Jan Schoppers, oud voorzitter maar per abuis aangezien voor "Vereinschef", gaven een toelichting aan de Duitse verslaggeefster Gisela Kohnen. Voor dit bericht en het vorige, zie onze website onder VWG-nieuws.

Deelname aan bijeenkomsten:

Op 20 juni stond de VWG met een stand op het Schaapscheerdersfeest in Rheden.

Op 28 november had de VWG een stand op de landelijke SOVON-dag om o.a. het jubileumboek Vogels van de Veluwezoom weer aan bezoekers te koop aanbieden.

Gebruik van gegevens door derden

Dit jaar is onze waarneming registratie (op onze website) geïntegreerd in de landelijke databank van Waarneming.nl. Die databank is in principe voor iedereen toegankelijk. In december stuurde Waarneming.nl een mail naar alle geregistreerde gebruikers om hen er op te wijzen dat zij zelf kunnen bepalen of de door hun ingevoerde waarnemingen mogen worden geëxporteerd naar derden.

• Zoals gebruikelijk worden de resultaten van de broedvogel inventarisaties van de Gelderse Poort en Veluwezoom verstrekt aan de terreinbeheerders en SOVON. De resultaten van de maande-

lijkse watervogeltellingen (september - april) worden verstrekt aan SOVON. De telgegevens van de roofvogeltrek bij Elten zijn voor iedereen toegankelijk via de website.

Afgelopen jaar is buitenplaats de Bockhorst (Spankeren) geïnventariseerd tegen een vergoeding. De opdracht was afkomstig van de beheerder.

Excursiewerkgroep

In 2009 waren acht excursies gepland, waarvan er vier om uiteenlopende redenen zijn afgelast of verplaatst. Van de vier excursies die volgens planning zijn doorgedaan betrof één een meerdaagse excursie. Het aantal deelnemers varieerde van 3 tot 14 vogelaars per excursie.

De volgende gebieden stonden in 2009 op de planning voor een bezoek:

- Zeeland (24 januari, per auto)
- Oostvaardersplassen (28 februari, per auto)
- Limburg (28 maart, per auto/te voet)
- Tiengemeten (9-10 mei, per auto/te voet)
- Nachtzwaluwexcursie Veluwezoom (26 juni, te voet)
- Friesland/Lauwersmeer (5 september, per auto/te voet)
- Schiermonnikoog (2-4 september, per auto/boot/fiets)
- Klapekstertelling Veluwezoom (28 november, fietsexcursie)

Er zijn vier excursies afgelast/afgebroken/omgezet:

- Limburg (28 maart, in verband met slecht weer)
- Tiengemeten (9-10 mei, te weinig belangstelling)
- Nachtzwaluwexcursie (26 juni, is wel gestart maar vanwege slecht weer afgebroken)
- Klapekstertelling Veluwezoom (28 november, in verband met slecht weer verplaatst naar

19 december; deze is uiteindelijk omgezet in een wandeling in verband met de grote hoeveelheid sneeuw).

De excursiecommissie bestond in 2009 uit Michaëla Povel, Maria Peters, Marije Janssen en Arne van Kalsbeek. Maria is halverwege 2009 opgevolgd door Marije. We bedanken Maria voor haar inzet!

Werkgroep Ruimtelijke Ordening en Planning (RO&P)

De werkgroep RO&P werd begin 2009 bemand door Ruud Reddingius. Ruud wisselt informatie uit met Frank Majoor die voor SOVON werkt maar ook wetlandwacht is voor de Gelderse Poort. Wegens de combinatie van RO&P met de functie secretaris ontstond bij Ruud behoefte aan versterking van de werkgroep. Na een oproep in de Vlerk en een email aan de leden meldde Stefan Hermsen zich aan. Stefan is nog niet zo lang lid en werkt bij de milieudienst van de provincie Noord Brabant. Hij heeft interesse in ruimtelijke ordening zaken in brede zin.

Activiteiten:

Een oproep werd geplaatst in de Vlerk voor een stadsvogelwacht, een nieuwe vrijwilligersfunctie in het leven geroepen door Vogelbescherming Nederland. Ronald Schrijber heeft zich bij VBN opgegeven en is nu als stadsvogelwacht actief in de wijk Schuytgraaf. Hij zal zijn werkgebied in de toekomst uitbreiden tot Arnhem. Ronald is lid van onze vogelwerkgroep.

Ruud bezocht het Akkervogelsymposium, gehouden in Lelystad, in april. Op dit symposium presenteerden een aantal deskundigen hun kennis over faunaranden in het agrarisch landschap om de leefsituatie van akkervogels te verbeteren.

Stefan en Ruud hebben een cursus Ruimtelijke Ordening gevolgd. Deze werd verzorgd door

Natuurwerk Gelderland. Ruud nam deel aan de klankbordgroep Natuur & Milieu Arnhem. Deze groep vrijwilligers bestaat uit vertegenwoordigers van 'groene' organisaties als onze VWG, Milieudefensie, KNNV en IVN. In de loop van het jaar is de naam van de groep omgedoopt tot Groenforum en werden de missie en doelstellingen herijkt. O.a. wil het Groenforum meer proactief optreden naar de gemeente toe.

Onderwerpen die aan bod kwamen in 2009 waren:

- Verruiming van de kapvergunning voor bomen in de gemeente.
- Vogelsterfte ten gevolge van botulisme (en wat de VWG kan doen)
- Onderzoek naar gebruik van (duurzaam) hout door de gemeente Arnhem
- Klimaatbeleid gemeente Arnhem
- Verbreding A12 naar 3 rijstroken in beide richtingen.
- De toekomst van Stadsblokken/Meinerswijk.
- De plannen voor de bouw van het Nederlands Historisch Museum
- De "Groenste stad van Europa" is Arnhem
- Inrichting van het terrein Het Dorp – Groot Klimmendaal
- Het maaibeeld van de gemeente
- Vuilverbranding Arnhem
- Gebiedsvisie Schuytgraaf (w.o. natuurontwikkeling)
- Kapvergunning, bouwvergunning en vrijstelling bestemmingsplan RIN-locatie

Studies zijn verricht door Ruud naar:

- 'Ruimte voor de Rivier' projecten in ons werkgebied: herinrichting van de Lobberdense Waard (nog niet gestart), Huissensche Waarden en Angerensche-Doornburgsche Buitenpolder (nog niet gestart), Hondsbroekse Pleij (project is bijna voltooid) en Groene Rivier/Pannerdense Waard (nog niet gestart). In alle vier uiterwaarden

wordt agrarisch grondgebied veranderd in nieuwe natuur waar water een grotere rol gaat spelen en dat is positief. Nadeel is dat foerageergebied voor ganzen verloren gaat. Zandwinning in de Lobberdense Waard en Huissenchse Waarden levert ons inziens voor vogels geen waardevolle natuur op omdat na de zandwinning diepe plassen ontstaan.

- Een plan van de Gasunie om boringen te doen in de Loowaard in 2010 als aanzet om later een nieuwe gasleiding aan te leggen. De boringen vinden plaats buiten het broedseizoen. Dit project zal niet tot grote verstoring leiden.
- Het herzieningsplan van de provincie om de grenzen van de Ecologische Hoofdstructuur in Gelderland aan te passen. Ondanks bezwaar van de Geldersche Milieufederatie (GMF) en een groot aantal 'groene' groepen, waaronder de vogelwerkgroep, heeft het provinciebestuur dit plan aangenomen en wordt de EHS in Gelderland 3.000 hectare kleiner. RO&P vindt het ongewenst dat een deel van het verloren EHS terrein bestemd zal worden voor woningbouw. Nadere details kunnen bij Ruud Reddingius worden verkregen.
- Contactgegevens over de hulpdiensten in ons werkgebied (dierenambulance, vogelopvang, AID medewerker en stadsecoloog Arnhem) zijn geplaatst op de website en in de Vlerk.
- Overleg met de stadsecoloog vond plaats om bij de gemeente doeltreffender aan de bel te kunnen trekken indien b.v. tijdens een bouwproject in het broedseizoen een acuut gevaar dreigt en snelle actie gewenst is om werkzaamheden te onderbreken. Lukt het niet om de gemeente te waarschuwen dan zijn we genooddaakt om de AID in te schakelen. In Schuytgraaf is het gelukt om een kleine Oeverzwaluwkolonie te redden van de bulldozers door direct de stadsecoloog te waarschuwen.

Plannen in 2010:

Onderzoek van nieuwe of gaande planologische ontwikkelingen en milieuzaken die het vogellevens in ons werkgebied in het gedrang kan brengen. Denk hierbij b.v. aan nieuwbouwprojecten in het buitengebied (b.v. Rhederhof, Riverstone of Schuytgraaf), infrastructuur projecten (doortrekken van de A15, noordtangent spoorlijn, rondwegen, afgravingen, etc.), die eventueel een gevaar vormen voor Rode Lijst soorten. Dit betekent de regionale krant, lokale bladen, relevante internet sites van gemeenten, provincie en milieugroepen (GMF, Milieudefensie) napluizen om informatie over ruimtelijke ordening plannen te zoeken. Zo nodig kan uit voorzorg veldwerk worden verricht indien b.v. bouwwerkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen. Hierbij kan een taakverdeling tussen de stadsvogelwacht, wetlandwacht en RO&P van belang zijn. Het kan nuttig zijn om ook leden te betrekken als 'waakhond' in hun eigen woonomgeving. Mogelijk kan dan vernietiging van een Oeverzwaluw kolonie, zoals helaas plaatsvond in de Hondsbroekse Pleij worden voorkomen.

Werkgroep Onderzoek & Opleiding

"Binnenwerk"

De leden van de werkgroep Onderzoek & Opleiding zijn vier maal bijeen geweest. Ze hebben gesproken over de publicatie van waarnemingen uit het waarnemingenarchief, plannen voor het Bul garije-project, jaarsoort Visdief, de opzet van een jaarrond-punttelling en nestonderzoek. Leden van O&O hebben uitgezocht welke onderzoeken al dan niet gepubliceerd zijn. Dit moet leiden tot een publicatieplan in 2010.

In februari is besproken of er onderzoek gedaan moet worden op de Zuidoost Veluwezoom als vervolg op het boek. O&O bestond in 2009 uit: Arjen Poelmans, Dirk Zoetebier, Greta van Hoorn, Henk Sierdsema, Jan Schoppers en Olaf Klaassen.

"Buitenwerk"

Broedvogelonderzoek

De kracht van de VWG zit in het opbouwen van lange reeksen gegevens. De reeks broedvogelgegevens van de ZO-Veluwe is weer aangevuld. Vijftien tellers waren actief op ongeveer 3000 hectare in BMP-B (bijzondere soorten) en enkele BMP-A (alle soorten) plots. Het Rozendaalse Bos is voor het eerst sinds jaren weer geïnventariseerd. Net als in voorgaande jaren zijn heidevelden en open terreinen volledig onder de loep genomen. Eén van die terreinen is het in 2008 ingerichte stuifzandgebied op het Rozendaalse Zand. Met ingang van 2009 wordt de coördinatie van het broedvogelonderzoek op Veluwezoom uitgevoerd door Cor de Vaan met ondersteuning van Henk Sierdsema.

De tellers van de Veluwezoom kunnen sinds voorjaar 2009 ook hun territoriumstippen en waarnemingen invoeren via de SOVON-website. Eerder was het al mogelijk om de broedvogelaantallen in te voeren. De ingevoerde waarnemingen kunnen vervolgens automatisch worden geclusterd tot territoria. Onze tellers nemen deel aan de pilot voor de invoer van de veldwaarnemingen.

Onder coördinatie van Frank Majoor en in samenwerking met de VWG Nijmegen is de Gelderse Poort weer op broedvogels onderzocht. In ons werkgebied zijn elf telgebieden tussen de Spijkse Polder en het Bergse Hoofd door circa 20 tellers onderzocht.

Joost van Bruggen coördineerde het broedvogelonderzoek in Meinerswijk. In dat gebied kwamen 8 tellers in actie. Het Leusveld en de Bockhorst zijn volgens BMP-A onderzocht.

Het Jaar van de Visdief was aanleiding om extra tijd te besteden aan het opsporen van broedende Visdieven. Daarnaast zijn vrijwel alle Roeken- en

Blauwe Reigerkolonies geteld.

De Huiszwaluwen binnen het werkgebied worden niet dekkend geïnventariseerd: om een beter beeld te krijgen is extra inspanning hiervoor gewenst.

De Kwartelkoning beleefde een mager jaar in ons werkgebied: alleen bij Zutphen zijn er drie paren genoteerd. Het aantal broedparen van de IJsvogel is door de vorstperiode van begin januari teruggelopen. De Nachtzwaluw kende een goed jaar.

Een aantal van onze leden heeft deelgenomen aan de MUS-telling of aan het nestkaartenproject. Deze onderzoeken worden rechtstreeks door SOVON gecoördineerd waarbij de tellers hun gegevens via de SOVON-website invoeren.

Watervogeltellingen

Eén van de langstlopende tellingen is de watervogeltelling langs de rivieren, aangevuld met ganzen en zwanentellingen in binnendijkse gebieden.

Telgroepen zijn maandelijks actief langs het Pannerdens Kanaal en de Nederrijn tussen Spijk en Heteren en aan beide zijden van de IJssel tussen Westervoort en Deventer in de periode van september tot met april. De tellers zijn in het algemeen zeer plaatstrouw al blijft er ruimte voor nieuwe tellers.

Daarnaast wordt maandelijks van september tot en met maart een groot aantal binnendijkse gebieden geteld op ganzen en zwanen. In januari is een aanzienlijk aantal extra gebieden geteld op watervogels tijdens de midwintertelling.

Slaapplaatsen

In januari zijn slaapplaatsen van Aalscholvers geteld in het kader van een internationale simultane telling georganiseerd door de Cormorant Research Group en SOVON.

In februari deden leden van VWG mee aan de landelijke simultaantelling van slaappleatsen van Grote zilverreigers. Deze telling wordt sinds 2006 georganiseerd door SOVON. Beide tellingen zijn in ons werkgebied gebiedsdekkend uitgevoerd. De voor Nederlandse begrippen strenge vorstperiode rond de jaarwisseling had gevolgen voor de vogels. Dit resulteerde bij de Aalscholvers in aanmerkelijk lagere aantallen dan in eerdere jaren. De Grote Zilverreigers bleken een stuk vorstbestendiger. De aantallen lagen slechts iets lager dan de aantallen tijdens de decembertelling in 2008, pal voor de vorstperiode. In de vorstpe-

PTT-tellingen

De animo om mee te doen met de PTT-tellingen blijft voor een deel van ons werkgebied groot. In totaal liggen er 42 routes in ons werkgebied, waarvan er de laatste jaren ongeveer 20 worden geteld. We hebben tegenwoordig een goede dekking op de Veluwe en in het Duivense Broek. Het aantal routes in het rivierengebied, met name in de Gelderse Poort, blijft achter. Daardoor is er in dat gebied weinig onderzoek aan niet-watervogels in de winter.

Trektellen

De trektellers van de trektelpost Eltenberg noteerden bijna de 25.000e trekkende roofvogel sinds 1996. De teller bleef steken op 24.900. De Gelderlander en het Duitse "Der Westen" wijdden een artikel aan de trektelpost ter ere van die verwachte 25.000e. Het seizoen 2009 was goed voor ruim 400 uren tel- en kijkgenot verdeeld over 78 dagen in de periode 30 juli – 15 november. De resultaten van deze tellingen staan op onze website. Jan Schoppers was coördinator.

Waarneming.nl

Vanaf april 2009 is de VWG overgestapt op een andere manier van registreren van vogelwaarnemingen. De waarnemingen worden nu niet meer opgeslagen in ons eigen waarnemingsysteem maar er wordt gebruik gemaakt van Waarneming.nl. De overstap was voor een enkeling in het begin even wennen maar al gauw waren velen vertrouwd met het systeem. In de Vlerk 26/2 heeft een artikel gestaan over het gebruik en de mogelijkheden van het systeem. Uit het grote aantal waarnemingen dat per dag wordt ingevoerd, blijkt dat waarneming.nl goed wordt gebruikt. Omdat waarneming.nl een landelijk systeem is, zien we dat ook veel vogelaars van buiten onze regio hun waarneming doorgeven. Met name bij zeldzaamheden zoals de Noordse Nachtegaal bij Brummen en de Rosse Franjepoot bij Azewijnsche Broek zien we veel waarne-

Foto: Jan Schoppers

Attributen voor veldwerk (let op de koffie!)

riode werden voor het eerst Grote Zilverreigers slapend op ijs waargenomen op een nieuwe slaappleats in het Duivense Broek, pal langs de snelweg A12.

Klapekstertelling

In november 2009 is al weer de 15e jaarlijkse Klapekstertelling van de VWG gehouden. Hoewel er nog steeds voldoende animo is om mee te doen, worden er de laatste jaren wel minder Klapeksters gezien. Sinds 2008 wordt er ook volgens dezelfde systematiek een landelijke telling in december en januari georganiseerd. Wij doen hier op kleine schaal aan mee. We willen echter niet onze eigen vaste telling verplaatsen omdat gebleken is dat de grootste kans om overwinterende Klapeksters aan te treffen in de periode tussen 20 november en 15 december is.

mingen van lokale niet-leden en vogelaars van buiten onze regio.

In totaal zijn vanaf april 2009 circa 36.700 waarnemingen ingevoerd, waaronder ook meldingen over algemene soorten. Ons eigen waarnemingenarchief stond open voor meldingen van zeldzame en minder algemene soorten. In 2008 werden daar in totaal 3258 waarnemingen ingevoerd, een aantal dat niet vergelijkbaar is met het totaal bij waarneming.nl

Opleiding

Je leert de vogels het beste kennen door met anderen op pad te gaan en met anderen te praten over de kenmerken. Zes vogelaars hebben onder begeleiding van Bob Coenen jaarrond hun vogelkennis verdiept. In maart en oktober stond de herkenning van watervogels centraal met in beide maanden één buitenactiviteit. In het broedseizoen is er iedere maand één buitenactiviteit geweest om territoriumgedrag te herkennen en om zingende vogels op naam te brengen. In alle seizoenen werd ook aandacht besteed aan tellingen, telmethoden en algemene theorie over vogels.

Bulgarije

Een werkgroep onderzoekt de mogelijkheid om samen met een Bulgaarse vogelwerkgroep broedvogelonderzoek uit te voeren in de Rhodopen. Het doel is om een samenwerking op te zetten en kennis uit te wisselen over het verzamelen en analyseren van broedvogeltellingen. De afgelopen maanden is er een aantal keer email-contact geweest met mensen in Bulgarije. Hieruit kwamen wel de nodige ideeën naar boven van wat er gedaan zou kunnen worden, maar het wordt toch nog te weinig concreet. Het is daarom duidelijk dat, als we hier mee verder willen, er een kleine delegatie naar Bulgarije zal moeten gaan om ter plaatse te kijken wat de mogelijkheden zijn en afspraken te maken. Denk

hierbij aan wat te tellen, soortenkennis, waar, taalbarrières en vervoer. Er heeft zich een aantal mensen gemeld die zich gaan inzetten voor het zoeken naar financiering en de verdere invulling van het project.

Verder

De terugkomstdata van zomergasten zijn in 2009 weer vastgelegd in de voorjaarsfenologie.

In de periode maart tot en met augustus is de steltloperstelling in de Velperwaard uitgevoerd. In de winter worden roofvogels in het Duivense Broek, de Havikerwaard en op de westoever van de IJssel gekarteerd zodat duidelijk wordt hoeveel overwinteraars er zijn.

Enkele leden zijn actief met het (kleur)ringen van speciale soorten. Daarnaast zijn er andere leden actief met het aflezen van ringen en/of kleurringen.

Plannen O&O voor 2010

Van Roze Pelikaan tot Kruisbek deel 2

In 2009 is een plan van aanpak opgesteld voor "Van Roze Pelikaan tot Kruisbek, deel 2". Het doel hiervan is een herziening van de publicatie "Van Roze Pelikaan tot Kruisbek" van maart 1997. Dit rapport geeft een overzicht van de waarnemingen in de periode van 1970–1995. Deel 2 zal een overzicht geven van de waargenomen soorten, van 1970 tot 2009 uit het waarnemingenarchief. Het waarnemingenarchief vormt het archief van alle waarnemingen van schaarse en zeldzame soorten. Het zijn veelal waarnemingen die worden gedaan tijdens een dagje vogelen. Het waarnemingenoverzicht vormt hiermee een totaaloverzicht van minder algemene en zeldzame soorten in het werkgebied van de VWG Arnhem. In 2010 zal gestart worden met de uitwerking van deel 2.

Jaarrond Punttellingen

De werkgroep onderzoekt de mogelijkheid om met een nieuwe telling te gaan beginnen. Op

dit moment weten we relatief veel van schaarse broedvogels en talrijke wintervogels. Onze kennis over de verspreiding en de aantallen broedparen van algemenere broedvogels is minder gedetailleerd. Bovendien weten we weinig over de aanwezigheid en verspreiding buiten het broedseizoen en de winter.

O&O onderzoekt de mogelijkheid om in alle maanden van het jaar op systematisch gekozen punten in het werkgebied vogels te gaan volgen. De systematiek lijkt erg veel op die van de Punt-Transect-Telling (PTT-telling).

Jaar van de Roodborsttapuit

De Roodborsttapuit is een soort die zowel in heidegebieden als in een agrarische omgeving broedt. We willen een laagdrempelig onderzoek naar de verspreiding van broedparen uitvoeren.

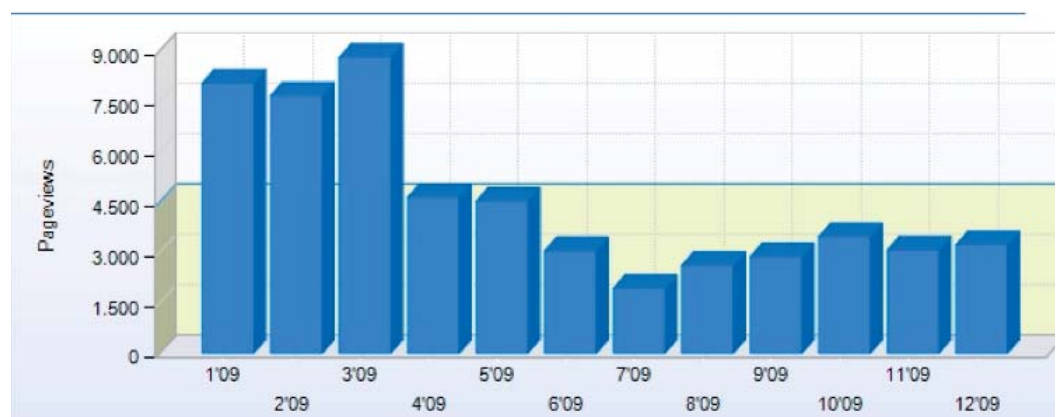
Vlerk

De in 2008 ingezette veranderingen hebben zich doorgezet in 2009. Naast de voorkant in kleur heeft nu ook de binnenkant van Vlerk een metamorfose ondergaan. Met deze nieuwe vormgeving heeft Vlerk een professionelere uitstraling gekregen. Met de vier Vlerken in 2009 hebben we meer dan 150 pagina's weten te vullen. Dit is een stijging van 50% ten opzichte van 2008. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door het grote aanbod aan artikelen en anderzijds door het feit dat foto's een steeds prominentere plaats hebben gekregen binnen Vlerk. De veelzijdigheid van de artikelen was ook in 2009 weer groot. Het gaat te ver om alle bijdragen afzonderlijk te bespreken maar een aantal willen we er toch even uitlichten. In Vlerk 1 stond een artikel over een Havik te water van Jan Schoppers. Een leuke anekdotische

bijdrage over een bijzonder fenomeen. In Vlerk 2 een uitgebreid artikel over broedvogelonderzoek in de Empese en Tondense Heide van Marcel Ruijs. Verschillende leden van de Vogelwerkgroep zijn jaarlijks bezig met broedvogelinventarisaties. We hopen dat ook anderen eens een overzicht willen maken over de ontwikkeling van broedvogels in "hun eigen" gebied. In Vlerk 3 een zeer rijk geïllustreerd artikel over een "onmogelijke" kolonie Oeverzwaluwen in Schuytgraaf door Koos Dansen. Het digitale tijdperk heeft vrijwel niemand overgeslagen en er worden door steeds meer mensen steeds mooiere foto's gemaakt. Binnen Vlerk willen we ook graag ruimte bieden voor het plaatsen van deze foto's en we willen dan ook een ieder uitnodigen om foto's (liefst met een leuk verhaal) naar de redactie te sturen. In de laatste Vlerk van het jaar, die helaas net niet voor het nieuwe jaar verscheen, stond het waarnemingenoverzicht 2008 door Arjen Poelmans. Dit zeer leuke jaarlijks terugkerende thema is natuurlijk voor een ieder weer een stimulans om zelf iets te ontdekken zodat ook het volgende jaarverslag rijk gevuld is met nieuwe of bijzondere soorten voor ons werkgebied. Graag willen we een ieder ook in 2010 weer uitnodigen om in de pen te klimmen om eigen ervaringen op papier te zetten.

Website

Dé grote verandering in 2009 was natuurlijk de overstap van onze eigen waarnemingenpagina

Maandtotalen sitebezoek website Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

naar waarneming.nl om de waargenomen vogels in ons werkgebied te registreren. Een speciale werkgroep (leden O&O en webmaster) heeft uitvoerig bekeken wat de voor- en nadelen van aansluiting bij waarneming.nl zouden zijn. Daarnaast is gekeken wat er aan de eigen waarnemingpagina's zou moeten veranderen om bijvoorbeeld de locaties gemakkelijker en nauwkeuriger te kunnen invoeren. Na lang wikken en wegen is gekozen om voortaan waarneming.nl te gebruiken en de benodigde schermen te integreren in de huidige site.

De overstap "kostte" flink wat bezoekers. De pagina's met waarnemingen staan op de server van waarneming.nl waardoor het bezoek aan "onze" waarneming.nl pagina's niet meetelt in de cijfers van de VWG website. De grafiek maakt dit duidelijk zichtbaar. Het gemiddelde bezoek per dag ligt nu rond de 75 (en voorheen, in 2008, 100). De bezoekers bekijken minder pagina's op onze website dan voor 1 april.

Er zijn voor ons werkgebied 36.700 waarnemingen ingevoerd door maar liefst 582 waarnemers. Er zijn dus nogal wat waarnemers van buiten de VWG bijgekomen. Het is onbekend of de vaste waarnemers die via de oude versie instuurden ook waarneming.nl zijn gaan gebruiken. Het grote aantal waarnemingen betreft voor een groot deel ook triviale soorten. Veel waarnemers gebruiken waarneming.nl als elektronisch archief waarin alle waarnemingen van vogeltochtjes opgenomen worden. Er zijn waarnemingen van 277 verschillende soorten ingevoerd.

De website is slechts één keer een paar uur onbereikbaar geweest door een technische storing aan de kant van de provider. De snelheid van opvragen van pagina's en overzichten was steeds ruim voldoende.

Ook dit jaar zijn artikelen uit de Vlerk weer on-line gezet. Een aantal oude broedvogelrapporten is

digitaal beschikbaar gemaakt.

Het VWG forum is vanwege slecht bezoek voorlopig off-line gehaald. Onbekend maakt onbemind en misschien moet er in de nabije toekomst nagedacht worden over een nieuwe opzet waarbij wat meer publiciteit gemaakt zal worden.

Er is nog altijd dringend behoefte aan een tweede webmaster. Nog steeds wordt het beheer alleen door Henk Ruissen gedaan. Hierdoor worden nieuwe plannen (te) traag uitgevoerd. Mocht je belangstelling hebben, of willen weten wat het precies inhoudt om webmaster te zijn, neem dan contact op met Henk Ruissen (tel. 026 – 364 37 36 e-mail h.ruissen@mdhr.demon.nl).

Bestuursmutaties

In 2009 is het penningmeesterschap overgedragen door Wim-Paul van der Ploeg aan het nieuwe bestuurslid Bert Jager. Wim-Paul stelde zich niet herkiesbaar in 2009 en Bert is tijdens de Algemene Ledenvergadering benoemd en geïnstalleerd als nieuwe penningmeester. Wim-Paul is de gehele periode van zijn vier jaar in het Bestuur penningmeester geweest. De overige bestuursleden bleven in dezelfde functie als in 2008: Bob Coenen (voorzitter), Ruud Reddingius (secretaris), Greta van Hoorn en Arjen Poelmans (algemene bestuursleden).

Leden

Na een periode van vijf jaar ledengroei is er voor het eerst sinds 2003 sprake van een daling van het ledenaantal. De oorzaken: in vergelijking met voorgaande jaren is er een groter aantal opzeggingen (diverse leden zijn verhuisd naar een ander deel van het land) en een groter aantal leden heeft niet voldaan aan de contributieplichting.

Begin 2009 zijn Jan Knupker en Gerda de Wijs-Schuyt overleden. Jan Knupker is jarenlang actief lid geweest van de Vogelwerkgroep. Gerda de

Wijs-Schuyt heeft na het overlijden van haar man Henk de Wijs het lidmaatschap van Henk overgenomen.

Het jaar 2009 startte met 234 leden en 6 donateurs. In de loop van het jaar zijn er 11 nieuwe leden bijgekomen. Twee leden zijn overleden. 15 Leden hebben hun lidmaatschap opgezegd. Ondanks twee herinneringsmails en een brief zijn, aan het einde van het jaar, 10 niet-betalende leden en 1 niet-betalende donateur van de leden- en donateurslijst afgevoerd. De stand op 31 december 2009 is 218 leden en 5 donateurs.

Plannen VWG voor het komende jaar

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste plannen voor 2010. Een toelichting zal volgen op de ALV van dinsdag 23 maart:

- Continueren van de coördinatie en het uitvoeren van langlopende tellingen / inventarisaties (o.a. watervogeltelling, Gelderse Poort, Veluwezoom, PTT, roofvogeltrek).

- Continueren ledenbijeenkomsten met interessante lezingen: er worden meer middelen ter beschikking gesteld voor externe lezinggevers. Ledenbijeenkomst in april wordt geschrapt i.v.m. onvoldoende belangstelling
- Continueren van de excursies met in mei een meerdaagse excursie naar Engeland
- Dagvullende activiteit voor de leden in september (programma en datum volgen)
- Start uitwerking "Van Roze Pelikaan tot Kruisbek" deel 2
- Onderzoek naar mogelijkheid van Jaarrond Punttelling in het werkgebied
- VWG Jaar van de Roodborsttapuit

Dit jaarverslag kwam tot stand dankzij

Ruud Reddingius
Arne van Kalsbeek
Jan Schoppers
Henk Sierdsema
Olaf Klaassen
Greta van Hoorn
Arjen Poelmans
Jaap Bouwman
Henk Ruissen
Henk Tamerius

Foto: Jan Schoppers